

Záplava neznámých a nevysvětlených anglických termínů navozuje dojem, že snad veškerý sport a vše, co s ním souvisí, jsou vynálezy typicky anglické; např. bench, gainer, hamstring, flip-chart, BCAA, coping, teambuilding, hornerun atd. – Podivuhodné je zařazení slovníčku užívaných pojmů téměř doprostřed knížky i samotný výběr těch, které překlad do češtiny potřebují; je opravdu třeba vysvětlovat, co je živina, vitamin, železo atd., když na druhé straně tolik pojmů anglických zůstává bez vysvětlení? I hustě rozseté tiskové chyby – a mezi nimi i hrubé chyby pravopisné – zůstaly nepovšimnuty, což nesvědčí ani o řádném provedení tiskové korektury.

Kapitolou samou pro sebe jsou i ilustrace. Kresby jsou buď zcela primitivní, a tudíž zbytečné, nebo nepodařené, a tudíž nesrozumitelné. Místo je opakovaně užíváno i jakýchsi symbolů, které asi mají představovat určité ikonky, ale jsou opět nesrozumitelné a pro čtenáře znamenají jen zvyšování zmatku. Jedna kresba se dokonce reprodukuje dvakrát s různými – byť správnými – legendami. Grafy, které jsou v originále zřejmě barevné, se v černobílé reprodukci stávají zcela nesrozumitelnými. Grafické typy některých grafů nejsou vhodně zvoleny. A co je ještě horší, není vůbec vysvětlen význam čísel udávajících jakési hodnoty na obou osách grafů č. 8 a 12. – A proč se v grafu „Srovnání tělesné zdatnosti“ volí pro vodorovnou osu x opačný sled hodnot než v grafu „Srovnání tělesné výkonnosti“? – Graf č. 11 je nesmyslný, neukazuje to, co tvrdí text.

Z hlediska medicínského jsou v textu nepřesnosti i vyložené chyby. A co si myslet o tom, že ze všech hodnocených aktivit pro zvyšování tělesné výkonnosti a zdatnosti se mezi prvními hodnotí péče o pitný režim?

Máme tedy před sebou knížku dobře míněnou, ale nedobře provedenou. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

J. Šmarda

* M. Blahutková a kol.: Pohybem proti civilizačním chorobám: Masarykova univerzita, Brno 2009, 127 s.

Vědecká péče o zdraví dnešního člověka*

Nová kniha prof. MUDr. Jana Holčíka, DrSc., „Systém péče o zdraví a zdravotní gramotnost“, je prvním (úvodním) plodem výzkumného záměru Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „Škola a zdraví pro 21. století“, jehož řešitelem je doc. PhDr. Evžen Řehulka, CSc.; je tedy plodem společného úsilí Lékařské a Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Není proto také divu, že ji vydala společně dvě brněnská nakladatelství: Masarykova univerzita a MSD.

Je rozvržena do pěti částí (Zdraví, jeho měření a determinanty, Péče o zdraví a její základní metody, Pojem, modely a praxe zdravotní gramotnosti, Návaznost na stav a cíle zdravotní politiky a Rozvojové priority péče o zdraví) a do osmi příloh. Přílohy citují v chronologickém sledu všechna základní usnesení mezinárodních konferencí Světové zdravotnické organizace (od roku 1978) k problematice vážící se k titulu knížky a stručný výkladový slovník základních českých (i anglických) pojmů, s nimiž se v publikaci pracuje.

Knížka je určena široké veřejnosti. V převážně většině svého rozsahu tedy shrnuje základní termíny problematiky, a to nejen v současné době, nýbrž (ve stručném přehledu) i ve svém dosavadním historickém vývoji. Počátky této historie klade do období osvětského absolutismu, tedy do 18. století. Je dobré si uvědomit, že např. každodenní mytí se člověku v civilizovaných zemích stalo samozřejmostí až ve 2. polovině 19. století.

Dnešní civilizovaný člověk se stěží ubrání dojmu, že skoro celý obsah této knížky – až na citace statistických údajů z poslední doby a soustavné úsilí SZO od roku 1978 – je pro něj zbytečný, že jde v podstatě o výklad, resp. různé výklady pojmů, které si moderní lidstvo v tomto oboru vytvořilo. Lidstvo si totiž zvyká na zdravotnické i sociální vymoženosti, které prospívají jeho zdraví, až příliš snadno a rychle. Ale ony stále nejsou samozřejmé!

Proto je knihu nutno uvítat a doporučit jako doplňkový text pro inteligenci příští generace – pro studenty pedagogických, lékařských i zdravotnických a sociálních fakult a všech dalších oborů, které se zdraví člověka týkají.

J. Šmarda

* Jan Holčík: *Systém péče o zdraví a zdravotní gramotnost*. Masarykova univerzita a MSD, Brno 2010. 294 s.

Povídky Vladimíra Šrámka*

Plzeňský rodák Vladimír Šrámek (1958) působí na Anesteziologicko-resuscitační klinice, společném pracovišti Lékařské fakulty Masarykovy univerzity a Fakultní nemocnice U Svaté Anny. Vedle mnoha odborných lékařských prací napsal řadu básnických děl (mimo jiné *Jednohubky*, 2002; *Nevěsta puštěná ze řetězu*, 2003; *Divoký advent*, 2006; *Řeč chce syna*, 2008) a několik souborů cestopisných črt (například *Spanilé jízdy*, 1998), v nichž čtenáře zavádí do Rumunska či Bulharska, ale i do Peru. Mimoto v literární revui *Wesles* publikoval krátké povídky, jež se staly základem svazku nazvaného *Skokem plavmo*: byl vydán společně Welesem a Masarykovou univerzitou v edici *Srdeční výdej*, a to s doslovem Miroslava Chocholetého a s ilustracemi Davida Davida.

Obsahuje čtyřiatřicet hutných povídek, většinou spojených postavou lékaře Karla Bárty. Jejich dějištěm je tudíž nemocniční prostředí, leč odehrávají se i v různých hospodách, v Bártově brněnské domácnosti nebo na jeho jihočeské chalupě. Reflektují hrdinovo dlouhé manželství se ženou Vlastou, s níž se Bárta načas rozejde, ale stáří a podzim života v domově důchodců prožívá opět po jejím boku. V několika povídkách se objevuje jeho milenka Klára, zatímco jiné ženy – třeba zdravotní sestra Věra či servírka Blanka – vystupují jen v jedné povídce.

Jinde Bárta figuruje sám: pobývá na chalupě a v přírodě, při jedné jízdě autem zabije srnku. V dalších epizodách se nechává ostříhat dohola, vede opilecký dialog se sochou T. G. Masaryka, se synem Filipem putuje k prameni potoka nebo s ním hraje šachy. Dojde i na příhody z jeho dětství a studentských let. Leckteré povídky pojí motivy alkoholu a sexu, které jsou namnoze pojaty s humorem, ironií nebo s využitím překvapivých point. Vedle humorných příběhů (viz třeba vyprávění o vegetariánské zabijačce) jsou tu ovšem i vážné povídky s motivy smrti.

Většina Šrámkových próz má realistic-kou povahu, ale některým z nich autor dává snový či imaginativní ráz, zatímco jiné povídky koncipuje s důrazem na bizarnost a grotesknost. Část svých textů ozvláštňuje kulturními, převážně antic-kými aluzemi, což podtrhuje i jejich názvy: *Makropulos*, *Odysseus*, *Prométheus*, *Achilles*. Jakkoli běží o povídky, jejich souhrn zobrazuje téměř celý Bártův život i jeho charakter, takže představuje jakousi synopsi románu. Ze žánrového hlediska lze tedy mluvit o díle sui generis nebo o žánrovém polotvaru. Problematiké se jeví též pojetí času: některé povídky jsou situovány do naší doby, jiné do minulosti (například vyprávění o sametové revoluci v Plzni), případně se vyznačují ja-